

مدیرکل بورس و اعزام دانشجویان کشور در گفت‌وگو با «فرهنگیستان»:

۹۰ درصد اعزام دانشجو مربوط به رشته‌های پزشکی است

یک انتقادی که وارد می‌شود این است که شاید در رنکینگ‌بندی، خود وزارت بهداشت دانشگاه‌هایی که سطح بالایی دارند را معرفی نمی‌کند.

بخشی در وزارتخانه وجود دارد که وظیفه رتبه‌بندی دانشگاه‌های دنیا را برعهده داشته و آن را هم اعلام می‌کند. این کار فرمول دارد حتی بررسی‌های میدانی هم انجام می‌دهند. ما نباید اجازه دهیم که حرمت علم در کشور ما زیر سوال برود. یعنی نباید فردی را که به دانشگاه ضعیف و غیرمجاز در خارج از کشور رفته و تنها پول داده و مدرکش را گرفته با کسی که در اینجا به معنی واقعی زحمت کشیده، کنار یکدیگر قرار دهیم؛ قطعاً نباید اینطور باشد و باید برای حمایت از علم و پژوهشی که در داخل کشور انجام می‌شود، باید بسیار هم این حوزه را سفت و سخت گرفت.

جنگ اوکراین که شروع شد، یک سری دانشجویها برگشتند.

بله، آنهایی که مشغول تحصیل در دانشگاه‌های غیرمجاز بودند را وزارت بهداشت قبول نکرد. چند سال پیش باب شده بود بعضی را به برخی کشورهای همسایه که از لحاظ علمی هم به‌شدت پایین هستند، می‌فرستادند تا مدرک بگیرند. ما کشوری هستیم که به‌لحاظ علمی قوی هستیم. ما الان در بحث نانو، در دنیا چهارم هستیم و اساتید زیادی داریم که جزء یک یا دو درصد اساتید برتر دنیا هستند. ما نباید اجازه دهیم حرمت علم و آموزش و مدرک تحصیلی از بین برود. باید زحمات کسی که در دانشگاه خوبی درس خوانده را حرمت گذاشت و از علم و پژوهش حمایت کرد.

تنها در صورتی قبولی در آزمون وزارت بهداشت، دانشجویان امکان بازگشت به کشور را دارد
وزارت بهداشت مدتی آزمون‌هایی را برگزار می‌کرد که هر دانشجوی ایرانی خارج از کشور در صورت قبولی در آن می‌توانست به ایران برگردد، وضعیت این آزمون‌ها امروز چگونه است؟

وزارت بهداشت امروز کار بسیار خوبی را در حال انجام دارد و در شورای عالی انقلاب فرهنگی هم مجوز لازم را دریافت کردند که بحث انتقال به داخل تغییر کند و همراه با آزمون باشد. الان بحث انتقال به داخل برای رشته‌های مرتبط با وزارت علوم مشخص است، یعنی فرد درخواستش را می‌دهد و بعد از بررسی مستندات در شورای انتقال این امکان را پیدا می‌کند که به داخل کشور بیاید. اما به دلیل بحث حساسیت رشته پزشکی شرایط برای وزارت بهداشت متفاوت است.

نکته‌ای دارید بفرمایید.

قبل از کنکور بازار اینها داغ است و ما باید زود هشدارها را به گوش مردم برسانیم. شاید خبر روزنامه شما باعث شود صدوسیما و چند نفر دیگر هم از خواب بیدار شوند و در این باره اطلاع‌رسانی کنند. ما داریم سرمایه‌های انسانی‌مان را از دست می‌دهیم. بحث ما این نیست که کسی خارج از کشور درس نخواند، این به خود هر فردی مربوط است و می‌تواند هرچایی خواست درس بخواند، فقط ما هشدار می‌دهیم که به اسم تحصیل، افراد را به ناکجاآباد نبرند. نگاه ما این است که حق شهروندی مردم در مقابل این مافیاهای حفظ شود. نکته دیگر هم این است که ما در داخل کشور بهترین اساتید و دانشگاه‌ها را داریم اما کار بسیاری از این موسسات، همپای پاس و ناامیدی میان جوانان و خانواده‌هاست. اینها خارج از کشور را بهشت‌نمایی می‌کنند. این به تمام معنا، خیانت است. نکته بعدی من خطرات جدی‌ای است که در حوزه دانش‌آموزی و سوق دادن این قشر به مهاجرت از کشور وجود دارد.

مجارستان، ترکیه و... می‌شود. توصیه ما این است که حتما در سامانه وزارت بهداشت و وزارت علوم چک شود که دانشگاه مورد نظر، دانشگاه معتبر و مجاز باشد. برخی دانشگاه‌های کشورهای دیگر به‌صورت بی‌رویه دانشجو می‌گیرند.

قوه قضائیه به شکل جدی در حوزه موسسات غیرمجاز وارد شده است

اگر بین تحصیل دانشجویی، دانشگاهش در زمره غیرمجازها قرار بگیرد، وضعیت دانشجو چگونه می‌شود؟

قانون به این صورت است که اگر فردی وقتی وارد دانشگاهی می‌شود، آن دانشگاه مجاز است، اگر بعداً هم غیرمجاز اعلام شود، تحصیلات و مدرک او مشکلی ندارد؛ البته ما نوسان و تغییرات زیادی نداریم. دانشگاه‌های معتبر دنیا همیشه در لیست ما و لیست‌های بین‌المللی هستند. با این حال اگر فردی بعد از غیرمجاز اعلام شدن دانشگاهی، اقدام به ثبت‌نام در آن کند، طبیعتاً مدرک تحصیلی او فاقد اعتبار از حیث وزارتخانه‌های مدنظر محسوب خواهد شد.

آیا برای موسسات غیرمجاز کاری از دست وزارتخانه بر نمی‌آید؟ هماهنگی با قوه قضائیه ممکن نیست؟

داریم هماهنگی‌هایی با قوه قضائیه انجام می‌دهیم اما

۹

وزارت بهداشت امروز کار بسیار خوبی را در حال انجام دارد و در شورای عالی انقلاب فرهنگی هم مجوز لازم را دریافت کردند که بحث انتقال به داخل تغییر کند و همراه با آزمون باشد. الان بحث انتقال به داخل برای رشته‌های مرتبط با وزارت علوم مشخص است

معلوم نیست چه زمانی به نتیجه برسد. البته قوه قضائیه به شکل جدی در این زمینه پیگیر است و حتماً هر زمان کار شروع شود، اتفاقات خوبی در این زمینه رخ خواهد داد.

تفاوت عملکرد موسسات مجاز و غیرمجاز معمولاً در چیست؟

نمونه قراردادهای اگر ببینید، متوجه می‌شوید که هر قرارداد چند قسمت دارد؛ پذیرش، ویزا و ثبت‌نام کردن در دانشگاه به‌عنوان بخش‌های مختلف قرارداد موسسات مجاز محسوب می‌شود. من نمی‌خواهم بگویم هیچ کدام از غیرمجازها کار را به سرانجام نمی‌رسانند، بلکه حرف من این است که اگر کار جلو نرود، کسی پاسخگو نیست. نکته مهم‌تر این است که این موسسات از اساس حق اعزام دانشجو به خارج را ندارند.

رنکینگ دانشگاه‌ها از سوی وزارت بهداشت به شکل علمی دنبال می‌شود

تعداد دانشگاه‌های غیرمجاز در وزارت علوم هم مانند وزارت بهداشت بالا است؟

هم ما و هم وزارت بهداشت، لیست دانشگاه‌های مجاز برای تحصیل را روی سایت‌مان قرار داده‌ایم و توصیه دوم این است که حتماً وقتی دانشجو قصد مهاجرت دارد، دقت کند که در دانشگاه مجاز درس بخواند تا وقتی به کشور بازگشت، مدرکش اعتبار داشته باشد. برخی خانواده‌ها با اینکه می‌دانند فلان دانشگاه غیرمجاز است اما باز فرزندشان را به آنجا می‌فرستند.

دانشجو به‌صورت متوسط ماهانه چقدر شکایت را دریافت و بررسی می‌کند؟

آمار دقیق داریم که تعداد شکایات ما از این موسسات در سال زیر صد شکایت است. اینها پرونده‌هایی است که عمدتاً تعرفه در آن از سوی موسسه مجاز رعایت نشده یا نتوانسته بودند کار را برای متقاضی انجام دهند یا به متقاضی رشته پزشکی پیشنهاد می‌دهند و بعداً پیشنهاد تغییر رشته را به داوطلب دادند.

۹۰ درصد پرونده‌های اعزام دانشجو، مربوط به رشته‌های پزشکی است

در جامعه ما تب و تاب شدیدی نسبت به تحصیل در رشته پزشکی است. این مساله در اعزام‌ها هم به چشم می‌خورد؟

اکثر کار موسسات در همین موضوع است به‌طوری که ۹۰ درصد پرونده‌های آنها مربوط به رشته‌های پزشکی است. دلیلش هم این است که بچه‌های مستعد زیادی داریم که در کنکور پزشکی داخل کشور قبول نمی‌شوند. در نتیجه اینها می‌خواهند به‌جای دیگری در دنیا بروند. باید دید چه کسی این ذات‌ها را در آنها ایجاد کرده است. الان در برخی مدارس به بچه‌ها این‌طور القا می‌شود که فرد باسواد باید رشته تجربی بخواند. الان مافیای اعزام دانشجو یک‌طرف است، ولی در طرف دیگر ما مافیای کنکور را داریم و اگر رقابت در رشته‌ای سنگین باشد، قطعاً مافیای کنکور زنده می‌ماند. الان برای تمام شرکت‌کننده‌های ریاضی-فیزیک ما صندلی داریم، یعنی بر سر صندلی رقابتی وجود ندارد، بلکه رقابت سر رشته-محل است، مثلاً فرد می‌خواهد کامپیوتر دانشگاه شریف قبول شود و این مساله استرس شدیدی برای افراد ایجاد نمی‌کند، در حالی که در پزشکی رقابت بسیار سنگین است. به‌طوری که سال گذشته ۵۸۰ هزار نفر برای ۹ هزار و ۶۰۰ صندلی پزشکی رقابت کردند. جالب است بدانید ۵۰ هزار نفر از اینها معدل پایه دوازدهم آنها بالای ۱۹٫۷۵ داشتند، یعنی ما یقین داریم که آنها نخبه هستند اما نمی‌توان پاسخگوی آنها بود و این مساله به رشته‌های ما هم ضربه می‌زند. یعنی اصل قصه ما در دبیرستان است که داغچه بچه‌ها را به‌سمت رشته پزشکی می‌برند.

۱۸۰۰ دانشجوی ایرانی در یکی از دانشگاه‌های غیرمجاز روسیه پزشکی می‌خواند!

بحث مهم درباره اعزام دانشجویان بازگشت آنها است، آماری دارید که چه میزان از آنها بعد از فارغ‌التحصیلی به کشور برمی‌گردند؟

هیچ کس آمار دقیقی ندارد. مساله اصلی که باید مدنظر قرار داد این است که موسسات اعزام دانشجو عمدتاً برای رشته‌های پزشکی کار می‌کنند و اصلاً رقابت برای این حوزه است و خانواده‌ها حاضر هستند که همه زندگی‌شان را هم هزینه کنند که فرزندشان در این رشته تحصیل کند، اما متأسفانه این موسسات دانشجویان را به بسیاری از دانشگاه‌هایی می‌فرستند که عملاً غیرمجاز بوده و وزارت بهداشت ایران آنها را قبول ندارد. در این شرایط چه اتفاقی رخ می‌دهد، این دانشجو که به فلان دانشگاه روسیه می‌رود، پزشکی‌اش را هم بگیرد باز هم در کشور ما دیپلم حساب می‌شود و نمی‌تواند در ایران طبابت کند یعنی در عمل یک نوع مهاجرت دائمی برای این فرد ایجاد کرده‌ایم. نکته دیگر اینکه تعداد دانشجو در دانشگاه‌های غیرمجاز هم زیاد می‌کند، به‌طوری که فقط در یک دانشگاه روسیه ما ۱۸۰۰ دانشجوی ایرانی در رشته پزشکی داریم. این دانشگاه الان در لیست دانشگاه‌های غیرمجاز وزارت بهداشت است و قطعاً باید فکری برای این مساله کرد.

الان برای هزار و ۸۰۰ دانشجوی این دانشگاه در روسیه نمی‌توان کاری انجام داد؟

این مساله شامل خیلی از کشورها مانند چین، روسیه،

حقوقی یا مشاوره یا کارایی در کشور داریم که در حال فعالیت هستند اما عملاً کارشان اعزام دانشجو است.

۶ وزارتخانه بر فعالیت موسسات اعزام دانشجو نظارت دارند

این ۱۰۲ موسسه مجاز مجموع موسسات ۲ وزارتخانه علوم و بهداشت هستند؟

طبق تصویب نامه هیات وزیران، ما یک کارگروه کشوری نظارت بر موسسات اعزام دانشجو داریم که دبیرخانه آن در سازمان امور دانشجویان مستقر است و در این کارگروه ۶ وزارتخانه شامل عتف، بهداشت، امور خارجه، فرهنگ، دادگستری و اطلاعات حاضر هستند، یعنی وزارتخانه‌های دخیل در این موضوع همگی در این کارگروه حضور دارند و همگی هم حق رای مستقل دارند.

برآورد مشخصی از تعداد موسسات غیرمجاز در کشور دارید؟

خیر، ولی می‌دانیم تعداد آنها خیلی بیش از موسسات مجاز است. برخی از موسسات غیرمجاز در داخل کشور و برخی خارج از کشور بوده و فعالیت می‌کنند، جالب اینکه بعضی از آنها ۶۰، ۷۰ پرسنل دارند. روی این موسسات هیچ نظارتی نیست و ما هم کاری نمی‌توانیم درباره آنها انجام دهیم؛

۹

نکته دیگر اینکه تعداد دانشجو در دانشگاه‌های غیرمجاز هم بیداد می‌کند، به‌طوری که فقط در یک دانشگاه روسیه ما ۱۸۰۰ دانشجوی ایرانی در رشته پزشکی داریم. این دانشگاه الان در لیست دانشگاه‌های غیرمجاز وزارت بهداشت است و قطعاً باید فکری برای این مساله کرد

چراکه ما تنها در محدوده موسسات مجاز می‌توانیم ورود کرده و از آنها در حوزه‌های مختلف پاسخ بخواهیم و هیچ‌گونه دخل و تصرفی درباره موسسات غیرمجاز نداریم. آنها به‌شدت اغواگرانه عمل می‌کنند و شرایط داخل ایران را به معنی واقعی سپاه و شرایط خارج از ایران را غیرواقعی جلوه می‌دهند و در نهایت هم پاسخگویی ندارند و بعضاً دانشجو به خارج از کشور رفته و آواره می‌شود و دستش هم به‌جایی بند نیست. این موسسات به‌حدی امکانات دارند که امروز به‌راحتی به مردم پیامک زده و تبلیغ اعزام دانشجو کرده و عنوان می‌کنند که به‌طور مثال صندلی پزشکی در فلان دانشگاه خارجی را می‌توانند رزرو کنند و هشدار می‌دهیم که از این موسسات حذر کنید؛ چراکه مسیر آنها به ناکجاآباد ختم می‌شود و تنها مساله مهم این است که خود مردم باید دقت کنند؛ چراکه بعداً دیگر دست‌شان به‌جایی بند نیست. برخی موسسات بعد از همین مراحل ابتدایی پول‌های هنگفتی را از داوطلب می‌گیرند اما پرونده‌شان را به سرانجام نمی‌رسانند. نکته دیگر اینکه تعدادی از این موسسات در سطح شهر دفتر و ساختمان و تابلو هم دارند، اما غیرمجاز هستند. ممکن است برخی از آنها فعالیت‌های حقوقی مجاز داشته باشند اما به‌صورت غیرمجاز دانشجو هم اعزام کنند. مردم باید هوشیار بوده و در ابتدا لیست موسسات مجاز را چک کنند.

آمار شکایت از موسسات مجاز در سال زیر ۱۰۰ پرونده است

کارگروه رسیدگی به شکایت مرتبط با موسسات اعزام

زهرا رضانی

خبرنگار گروه دانشگاه

آرزوی پزشک شدن یا تحصیل در خارج از مرزها که طی سال‌های اخیر شدت و حدت بیشتری هم گرفته، نقش سوخت را برای موسسات اعزام دانشجو که از قضا بخش قابل توجهی از آنها هم به‌صورت غیرقانونی فعال هستند، ایفا می‌کند. موسساتی که با بالا ننگه داشتن تب و تاب پزشکی در کشور و همچنین سیاه‌نشان دادن شرایط تحصیل و زندگی در داخل کشور، تلاش می‌کنند به هر نحوی شده تنور اعزام‌ها را داغ نگه دارند. در این میان اما بخش قابل توجهی از داوطلبانی که قصد ترک کشور را دارند، به‌جای اینکه مسیر قانونی را برای رسیدن به خواسته‌شان انتخاب کنند، ناخودآگاه خود را در میانه دریای بیکران موسساتی می‌بینند که تنها هدف‌شان گرفتن پول آن هم با ارقام عجیب و غریب از آنها هستند؛ موسساتی که فکر همه چیز را می‌کنند جز آینده و جیب داوطلبان را. این روزها که بحث انتخاب رشته داغ است و خیلی‌ها به‌خیال خودشان آماده رفتن از کشورند، محمد مسعودی، مدیرکل بورس و اعزام دانشجویان به «فرهنگیستان» از آمار عجیبی می‌گوید. به گفته او ۹۰ درصد آمار مرتبط با موسسات اعزام دانشجو مربوط به رشته‌های پزشکی است. بعد از انتشار گزارش روزنامه با عنوان «تور موسسات مهاجرت روی کنکور» با این مقام مسئول به گفت‌وگو نشستیم. متن کامل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

۹ فعالیت ۱۰۲ موسسه مجاز اعزام دانشجو در کشور

این روزها بحث اعزام دانشجو به خارج از کشور از طریق موسسات اعزام بسیار داغ شده، موضوع اصلی در این میان فعالیت بخش قابل توجهی از موسسات به‌صورت غیرمجاز است، آماری درباره موسسات اعزام دانشجو دارید؟

موسسات اعزام دانشجو از کارگروه نظارت بر موسسات اعزام دانشجو مجوز می‌گیرند. الان یک لیست با ۱۰۲ موسسه داریم که مجاز هستند و اسامی آنها هم روی سایت اداره کل بورس و اعزام دانشجویان قرار دارد. این لیست شناور است و اگر موسسه‌ای متخلف باشد لغو مجوز می‌شود، همین‌طور موسسات جدید هم بعد از طی روال قانونی می‌توانند اضافه شوند.

موضوع قابل توجه که بارها هم توصیه کرده‌ایم اینکه بهتر است افراد از طریق همین موسسات مجاز اقدام کنند، چون اینها باید به ما پاسخگو باشند و ما شکایت‌ها را بررسی می‌کنیم یعنی از طرفین دعوت می‌کنیم و در شورای حل اختلاف ما به مسائل آنها رسیدگی می‌شود. ضمناً این موسسات در چهارچوب استناداری که ما تعیین کردیم و در قانون دیده شده است به دانشجو خدمات می‌دهند و قراردادشان، قرارداد استناداری است و موظف هستند خدماتی که پیش‌بینی شده را به دانشجو ارائه کنند. روی سایت اداره کل بورس و اعزام دانشجویان اسامی شرکت‌های مجاز وجود دارد، البته بارها پیش آمده که شما آدرس یک موسسه را از سایت ما برمی‌دارید و به ساختمان مربوطه مراجعه می‌کنید اما در ساختمان مربوطه، موسسه غیرمجاز هم فعالیت می‌کند و با وجود اینکه آدرس را از سایت ما برداشته‌اند اما به‌سراغ موسسات غیرمجاز موجود در آن ساختمان می‌روند. باید دقت کنید که سرپرست قرارداد شما از موسسات مجازی باشد که اسم آن روی وب‌سایت ما هم وجود دارد. مساله بعدی این است که ما ۱۰۲ موسسه مجاز داریم که تحت نظارت شدید ما قرار دارند، اما در مقابل تعداد زیادی موسسه غیرمجاز اعزام دانشجو تحت عنوان موسسه